

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARÀ AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

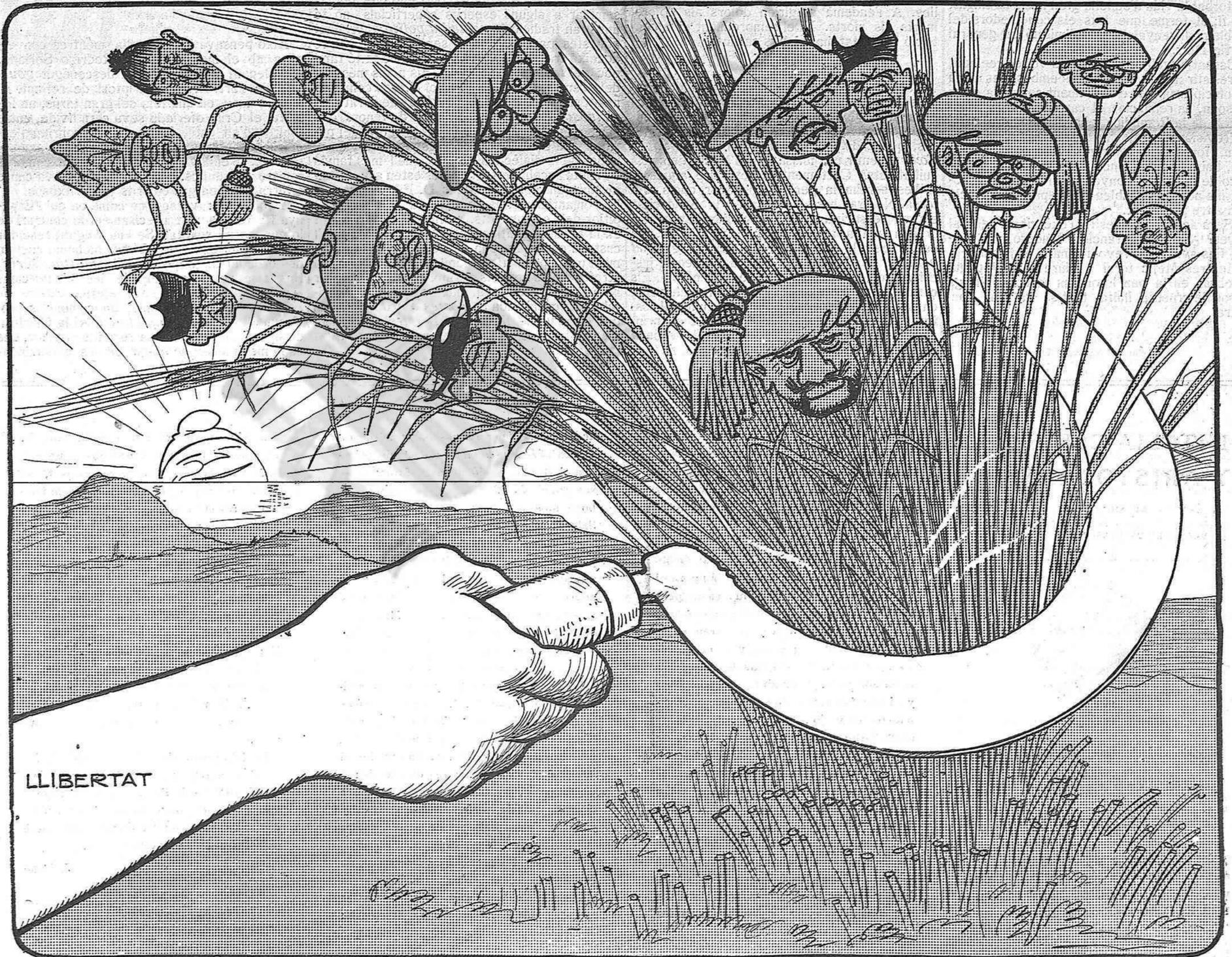
AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR
(Antiga casa I. López Bernagosi)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITG, NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:
Fora de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessetas 1'50.—EXTRANGER, 2'50

¡Liberals de Catalunya!

¡Pel Juny, la fals al puny!

LA SETMANA El crim de Sant Feliu

SERENAMENT, pacíficament, com dèu ferho un poble que aspira a figurar en el concert de les nacions verament modernes, ha celebrat Portugal les eleccions de diputats per l'Assamblea Constituint. S'han, doncs, equivocant de ple a ple els augurs sinistres que pronosticaven per aquets dies desordres i incidents capassos de posar en perill l'existència de la jove república.

La votació, ab arreglo a lo decretat pel Govern provisional, va tenir comens el passat diumenge, y el seu resultat no pot ser més favorable a les noves institucions. 231 diputats han de constituir l'Assamblea—sumats als de la metròpoli els de les colònies de l'Atlàntic, que són les úniques ab dret a elegir representants—y entre aquets 231 diputats sols n'ha triomfat un de monarquic. Tots els demés, ab matís més o menos accentuat, figuren en les cada dia més numerosos legions republicanes.

A judicar pels datos fins ara coneguts, la composició de la Constituint resultarà bastant homogenia y ab una forta majoria adicta als homes que desde l'escombrada dels Braganças dirigeixen els destins de Portugal. Y—un bon símoma—s'assegura que entre'ls elegits no hi ha, de bon tros, tants advocats com en tots els Parlaments sol haverhi. Els que en major número hi figuren són els comerciants, els industrials y els agricultors. Hi ha també alguns militars y marins.

Ara, a reunir-se prompte y a treballar ab zel y desinterès en la definitiva constitució de la República. En política, com en tot, comensar una cosa es, per lo comú, feina senzilla y planera: lo difícil es acabar-la, y, sobre tot, acabar-la be. A veure, doncs, si l'obra comensada a Portugal el dia 4 d'Octubre del passat any s'acaba ara be y depressa; tan depressa y tan be com tots els amics de la veïna nació esperem y desitgem.

D'Europa a Amèrica!... Ja hem donat el salt. Parlem de Mejic.

La lluita fratricida que durant tant temps ha pertorbat la vida d'aquella gran nació ha tingut, per fi, el terme que tots els coneixedors del problema li senyalaven: la dimissió del general Porfirí Díaz.

Cansat el vell president, sis voltes reelegit, de resistir mesos y mesos les embestides d'una revolució tramada evidentment contra la seva persona, ha renunciat el carrec de primer magistrat de la República y ha abandonat el país. Provisionalment, s'ha constituït un nou Govern, format per *porfiristes* y *maderistes*, que, baix la presidència interina de don Francisco de la Barra, convocarà al poble per votar una nova Assamblea y prepararà l'elecció d'un altre president.

¿Serà aquet, com desitja l'exèrcit, el general Reyes? ¿Serà en Francisco Madero, cap visible, fins avui, dels revolucionaris mejicans?

Mentres Mejic torni a viure felís y pugui recobrar en la pau lo que ha perdut en llargs mesos de cruenta lluita, tant se val l'un com l'altre.

PIF-PAF

EL partit carlí es un partit de neotafia. Creu en la mort, viu per la mort y treballa per la mort; y com pensa que encara que porti les mans tacades de sang podrà obrir les portes del cel, en ell bateguen totes les crudeltats religioses dels vells cristians que inventaren l'Inquisició, sentint l'anyoransa de les matances d'alarbs y les degollacions de jueus. Ha matat ara a Sant Feliu, ab delectacions sàdiques, com va matar als comensos de la seva vida, com matarà mentres hi hagi un carlí sobre la terra espanyola.

Orgon, en el *Tartufe*, de Molière, crida: «*Tant de fidel entre-t-il dans l'âme d'un dé-vot?*» Lo de Sant Feliu, aquella cassa dels radicals indefensos, aquelles descarregues llen-sades desde uns amagatalls, sense previa provocació, sense l'exacerbació justificadora de les topades polítiques, entranya més que una ànima plena de fel, perquè té tota l'apariencia d'un fusellament realitzat en fred, sobre segur, com si fos el compliment d'una sentència. Fins havien vist al dematí alsar a Deu a missa, y els seus punys havien copejat els pits, plens de contrició, y els seus llavis resat oracions d'amor. Igual, igual que quan els cristians afartaven a la mort en les jueries; igual que quan Carles IX y els Guisa ordenaven l'infamia infinita de la *Saint Barthélemy*; igual que quan el Papa beneia el cap tallat de l'almirall Coligny; igual que quan Felip II ordenava els autos de fe; igual que quan els *chouans* carregaven els canons ab caps de jacobins; igual que quan en Cabrera adquiria el nom de «Tigre del Maestrazgo»; igual que quan el capellà Santa Cruz llensava els presoners per la fondalada sinistra d'Igusquiza. Són els cossacs del cel. Estimen al seu deu, al seu rei y a les seves armes. Res més. Totes les grans paraules: Llibertat, Dret, Justicia, Progrés, Art, que informen la nostra vida, que són les virtuts cardinals dels homes del noucents, pera ells no tenen ni valor gramatical. El seu deu, el seu rei y les seves armes. Y maten. Y quan ja han matat, y escolten les recriminacions de tots, s'arronsen d'espallles. A l'endemà afegirien dolors als dolors, morts als morts. Ni el remordiment ni la contrició han estat mai virtuts carlines.

Però aquets homes, ¿no estaven reduïts a representar un valor arqueologic en la política espanyola? ¿No significaven una curiositat nacional, com aquells altres llegitimistes francesos, que cada any se reunixen en el *Sacré Cœur* a sentir una missa per l'ànima dels reis guillotinat? Certament, a l'escriure aquestes ratlles, sentim la pena del pecador que's confessa. No eren res els carlins, y la Solidaritat els va ressucitar. Aquella Solidaritat que'ns creïem anava a ressucitar a Catalunya, va esser peral tradicionalisme el *surgite et ambula*. Y vàrem inventar tota una teoria justificada d'aquella aproximació lamentable. Els carlins deixaven d'esser els barbres elements d'una política regressiva, perquè, reunits al costat nostre, acceptaven implícitament els principis democràtics; la forsa del sufragi; l'esperit civilista; les reivindicacions catalanes, no com

a drets forals, sinó com a drets nacionalistes. Però inutilment pensarem que en el sepulcre d'en Cucala havíem escrit els Drets de l'Home. Quan el 20 de Maig, ja desfilaren a pas militar per davant dels que no volien més que civils prerrogatives. Els aplaudiments que saludaren aquella manifestació bèlica han conduit a la tragedia del diumenge. Desde'l Passeig de Sant Joan a Sant Feliu hi ha un camí recte.

Ja no'n queda res, de la Solidaritat; però encara hi ha un partit català: la Lliga Regionalista, que pacta ab els carlins, y que en el drama actual ha fet d'encobridora. Però la Lliga deu pensar en aquella paraula famosa d'en Maura, en *las salpicaduras*, de que va parlar quan lo del Marroc. Quan la sang corre, cau alguna gota sobre mans que's creuen inculpatibles. Y per moltes protestes de neutralitat que's fassin, la gent considera an aquets embaucadors patriotics com als cocodrills de la pau de la ciutat.

LA CAMPANA DE GRACIA, que ha combatut forta y noblement als radicals, deposita aquest article ple de pietat per les víctimes, prenyat d'ira contra els homicides, en la fossa dels martres. Y voldria que fos una entranyable oració laica y un pasquí contra els carlins, sonor y agut com una corneta que cridés gent de guerra.

Sobre la política graciosa

IMPENITENT amic de les poetisacions de la política, he volgut presentarvosla repetides vegades com una forma *trágica*. Està be. Però això mateix implica una altra forma, ben aplicable a la lluita política de les passions. Aquesta altra forma es la forma *còmica*. Ja sabeu que aquet periodic, LA CAMPANA, no es altra cosa, en gran part, que un conreu de lo que'n direm *la comedia política*.

El Congrès espanyol, contra lo que podria semblar a alguns esperits superficials, no té una gran tradició de *comedia política*, prenent aquestes paraules en el sentit noble. No té aqueixa tradició, tal volta perquè no la té tampoc de *tragedia política*. Els noms més alts dels seus oradors, els que sol citarse comunament, son homes de lirisme, *divos* de l'oratoria, *virtuosos* de la tribuna, especie de tenors, que miraven molt més a la cadencia sonora del període que an el nivell de l'argumentació y an el poder de la dialèctica. Es clar que'l més famós d'aquets aucells (tots vosaltres esteu ara mateix pronunciant el seu nom) es D. Emili Castelar. El romanticisme, usant aquesta paraula en el pitjor dels seus sentits, va florir abundantment en la tribuna política castellana. Jo crec que'l castellà es una llengua oratoria que té previamente una hipertrofia d'eloqüència a cambi d'una atrofia de les aptituds purament poètiques. Per això la seva literatura, que no abunda en veritables lírics, abunda en *homes d'oratoria*, com pot observarse fins en el seu teatre classic. Cada idioma té els inconvenients de les seves ventatges.

Entorn d'en Castelar varen reunir-se veritables cicles d'oradors més o menys imitadors de la manera d'aquell home, que per essencia s'anomenava el *gran tribú*, o el *gran republic*. Y es particular: les dretes extremes, en aqueix punt, són les més fecundes en tals personalitats, com si hi hagués una certa correspondencia oculta entre aqueixa abundositat de la paraula y l'esperit tradicional de la rassa, més amic sempre de les amplificacions, de les obres vastes y nombroses, que de les intenses, reduïdes y agudes produccions. Desde en Donoso Cortés y l'Aparisi Guizarro fins an en Mella, aquet castellarisme de les dretes s'extén. Es el romanticisme d'en Chateaubriand, empelt de l'antic règim en la tribuna parlamentaria filla de la Revolució.

Oposadament an aqueixa oratoria hi ha l'oratoria *graciosa*. La *gracia*, fins avui, no ha estat un do autentic de la nostra política. El joc de paraules insubstantial, el *colmo*, la frase, el descar, han ofegat aquella flor. Yes que la gracia es cosa aristocrática per excelencia, y les falses graciositats de la nostra tribuna han estat acudits de carrer (*del arroyo*, com diuen ells), ab un cert regust entre *chuleria* y desvagament d'oficina, que revelava tot seguit les baixes fonts. Per molt temps, la gracia de tribuna va tenir per nom aquí Romero Robledo, això es: el cinisme desvergonyit, l'impudicia elevada a sistema; pera esbravar diputats provincians y primerencs, que anaven a les Corts prenentse en serio l'ofici, com si tots no estessin ja en el secret... Gracia falsa de la *tomadura de pelo*, en una paraula, desconcert de cursis *representantes del país* que s'empeñaven en fer política en comptes de simularla, com era ús y costum.

Ja veieu que això està lluny de l'aristofanisme. La gracia aristofànica, per grossera que sembli, té de neixer sempre d'una visió aristocrática de les coses; no s'oposa a l'alta política, sinó que li es paralela, convergeix ab ella per diferent camí. Y sempre les burgesies, les mediocritats, el *mufle*, que diuen a Fransa, el filisteu, l'etern remat al servei de la tirania del moment, distingiran ab el seu odi aquesta gracia, que traspassa com ab un estilet finíssim lo que no han lograt tal volta destruir els cops de mall de la gran oratoria.

Això pensava jo l'altre dia mentres conversava ab el meu car amic Rodrigo Soriano, en l'elegant domicili d'aquet desconegut *gourmet* de l'art. Era un escriptori de refinat. Al davant meu, en una tela del gran tarps, un Ribalta, el Crist oferia la seva carn lívida, entre figures d'alt estil. Les parets se cobrien d'exquisides pintures. Els prestatges revelaven el bibliofil. S'endevenaven en les altres cambres tapissos autèntics. Un divà turc deixava caure a terra els ropatges colorits y capritxosos.

Y jo'm deia: vetaquí un home en qui l'Espanya filisteu ha vist precisament lo contrari de lo que es en realitat. Se l'ha volgut presentar com un fabricant de *chistes* plebeus, com un destorbador de lo que se'n diu *política seria*, fins com un entorpidor de les vindicacions republicanes, per la seva eterna *manca de serietat*. Y aqueix home, en cambi, es precisament el qui *desinfecta* a diari la Cambra, dissipant aqueixa famosa serietat exterior, que es la més plebeia y vulgar de les impertinen-

L'ITALIA CLERICAL Y ARISTOCRÁTICA

AL SIGLE XVIII,

VISTA PER UN PERSONATGE FRANCÈS

Charles de Brosses

PRESENTACIÓ

Tot un personatge, y dels grossos, a Fransa, era el viatger que escrivia d'Italia lo que veia, tal com ho veia, pels anys de 1739 y 1740. En Charles de Brosses, que tenia ales-

hores justos trenta anys, ja'n feia nou que havia heretat del seu pare una conselleria al Parlament de Dijon. A la tornada li donaren la presidència d'una Sala, y va morir essent «Primer President» d'aquell Parlament de Borgonya, representant bon xic més de lo que es ara un President d'Audiencia Territorial a Espanya. Magistrat de llinatge, no ho semblava gens per la figura ni pel genit: afegireuvs un homenet tan petitó que, pera encararse ab els examinadors, quan se passà batxiller, el varen pujar dalt d'un tamboret; gestes vius, cara saniosa, somrienta d'ironia, que espurnejava a la mirada clara. ¡Aneu ab togues pomposes y tristoris funeraries an aquell nano, trempat com un ginjol, franc, aixerit, servidor amabilíssim de les noies maques! Ara, de senyor sí que n'era: molt francès del seu temps, espiritualment elegant, acostumat al benestar, y especialment a la bona taula; els petits sopars ab son amic intim, l'ilustre Buffon, van esser famosos. Y del seu temps era, a més, per la punyenta curiositat científica—encara no metòdica ni experimental—que li feia escriure llibres d'*Historia de les navegacions a les terres australs*, del *Culte dels deus fetitxes*, de *La formació mecànica*

de les llengües (enginyosíssima) y del *Descobrimient d'Herculanium*. L'arqueologia, la crítica d'art y l'erudició literaria foren les seves principals aficions, de les que'n deixà bona mostra en una edició revisada d'en Salusti.

Cap a Italia se n'anà ab un altre erudit per company: en Sainte-Palaye, de l'Academia d'Inscripcions; y d'Italia escrivia als amics les cartes que han format una obra mestra de la literatura francesa. Molt part de la correspondencia tracta de coses d'art y d'arqueologia, y d'aquesta part ne prescindirem, lo mateix que de les descripcions de paisatges, quadros urbans y negocis o institucions de la política. Lo que'ns convé es lo referent a la vida de l'alta societat y de l'Iglesia. Això ho traduirem mot per mot, pera que tingui tota la valua d'un testimoni autentic. Res de sátira; res de diatriba: la veritat crua, explicada sense ni sombra d'artifici retoric, però amanida ab la sal y el pebre d'un esperit ple de gracia, que fa la lectura agradosa y picantona.

Indecent? Prou que n'es, tot sovint, no l'escriptor, la gent que'ns pinta. Y hensaquí la lliassó que volem donar. Es l'hora de fer recordar que hi ha hagut una Revolució:

una bugada que va rentar molta brutícia. S'ha de fer tornar a veure que, si no som allà aont anem,—y, desgraciadament, ens falta molt camp per correr,—no som tampoc allà aont erem; que la demoralisació pública, escandalosa,—ben certa y deplorable—d'una part del cos social d'avui es una petita reliquia de la podridura que consumia fins al moll dels ossos a la vella Iglesia y a la vella aristocracia, que constituïen aquella «societat cristiana» dels nostres avis, tan alabada pels tradicionalistes. No; no pot ser al món d'ara una ciutat com la Roma dels papes, caracterisada per la pornocracia y pel nepotisme. Massa que ho proven els que'n protesten, de l'immoralitat present: en altre temps no'n protestava ningú.

Però la prova plena la té el lector curiós ab els quadrets estrets de la correspondencia d'en Charles de Brosses, que ara segueixen, fidelment posats en català, una mica deslligats, com retalls d'una pessa, però entretinguts y palpitants de vida.

J. MIRÓ

cies y el dissimul de totes les vacuitats. Per aqueixa continua tasca de desinfecció, el polític bürd, elevat a prestigi pel gregarisme de les multituds, serà *aristofanisat* ab el dispar d'una sola frase, y aquesta frase, que viurà un moment, sèria y curta, recorrent tota Espanya en la forma també incisiva y lleugera dels telegrams, escriurà una acció més transcendent, a voltes, que la més formidable de les requisitories. En uns evocarà la rialla sana y noble contra l'idol de fang; en altres despertarà l'exasperació dels odís imbecils, que també tenen, per contracop, la seva utilitat...

Potser Catalunya, que deu an en Soriano una ben provada simpatia, ha estat injusta ab ell. Es que la nostra Catalunya política d'avui es encara sobradament *sèria*, per l'herencia d'un poble de negociants y *homes formals*... El dia en que's fassi l'història del nostre aristofanisme tribunic, Catalunya no hi tindrà cap nom; però la seva causa haurà estat, més d'una volta, afavorida per l'acudit flexible y graciós d'en Rodrigo Soriano. Y això be mereix una gratitud.

Crec que entre els diputats actuals n'hi ha dos, sobre tot, simbòlics, insubstituïbles: l'un es el mall, l'altre l'estilet; l'un es, podriem dir, el tragic, l'altre es el comic; l'un es diu Pau Iglesias, l'altre's diu Rodrigo Soriano.

El Parlament espanyol, a voltes, semblaria (com es el Senat) una estepa aixuta, calva, infructifera; un trassumpte de la planura central castellana. Y la gracia oratoria ve a esserhi, no ja una flor solitaria, sinó una mena d'oasis, tal com aquets parcs hermosissims que consolen, als extrems de Madrid, l'extensió immensa del desert de les afores.

GABRIEL ALOMAR

Es feina de tots els dies

Un temps cap aquí, sembla talment com si una part gens petita de la premsa republicana se complavés en desentendre's de combatre el clericalisme, que domina a Espanya com en cap altre país del món.

Un cumul de prejudicis y de lamentables equivocacions sembla pesar damunt de no poques plomes republicanes, que davant de la qüestió clerical, donen seguidament manifesta prova d'una tan grossa passivitat y una tan manifesta indiferencia, que no poden menys d'esser altament perjudicials pera la causa de la llibertat y l'avens del nostre poble.

El clericalisme—diguí una minoria dels nostres escriptors lo que vulgui en contra d'aquesta opinió—es, *encara*, el primer dels problemes a resoldre. La ronya clerical, per desgracia tan extesa entre nosaltres, ha d'esser per tot bon lliberal la primera de les plagues a combatre. Les conquestes democràtiques seran a Espanya una ficció y el nostre esforç un treball perdut en tant els qui disposem d'aquesta arma que es la premsa no ensenyem al poble a lliurar-se del perill del clericalisme,

més gros y d'una més alta transcendencia que moltes de les ventatges per les que a diari combatem. Anar contra el clericalisme ha d'esser per nosaltres, republicans espanyols, el primer de tots els devers, ja que a l'influencia clerical, al poder que en la nostra societat la sotana ve exercint, devem l'estat d'atras y d'incultura que un dia y altre lamentem.

Exposar als ulls del poble les contradiccions, els abusos y les infamies que a l'ombra de la religió per gran part dels seus afiliats venen cometentse no es, com alguns *pseudo* liberals pretenen, una feina de mal gust. Ans be es obra meritoria, que fa a qui ab constancia la practica digne de totes les admiracions. Per entendreho aixís, tant com pera respondre a la seva filiació y a la seva historia honrosa, es per lo que'ls homes que a través dels anys han col·laborat en aquestes planes han fet de l'obra de combatre el clericalisme la primera de les virtuts. ¿Com pensar en assolir el grau de civilitat per què sospirem, en tant tinguem ficat a casa nostra el corc del clericalisme? ¿Com caminar per la via del Progrés y de la Llibertat, en tant no procurem desbrossar de perillosos entrebancs el camí que hem de recórrer?

A col·laborar en aquesta obra verament humanitaria y civilista dedica l'editor de LA CAMPANA el seu esforç al publicar l'admirable llibre *L'Italia clerical y aristocrática*, que comensa avui en aquestes planes. Se tracta d'una obra per tots conceptes interessant y simpàtica, reflexe de les malèfiques influencies y els horrorosos crims que acompanyen tota dominació clerical. Segurissims estem de que la divulgació de *L'Italia clerical y aristocrática*—bellament traduïda al català per un publicista dels més notables y més entesos—mereixerà de part de tots els bons republicans el més fondo agraiment. Un cop la seva publicació siga acabada, s' veurà la magnitud d'aquet nou servei que a la causa de la llibertat LA CAMPANA DE GRACIA se disposa a prestar.

Procurar la divulgació de *L'Italia clerical y aristocrática*, sobre constituir un bon servei fet al poble, serà, ademés, una fuetada dirigida en plena cara de quants escriptors republicans en la qüestió clerical excusen la seva covardia en un equivocacó esperit de *concordia*, que serà en tots els temps la mellor sava pera que visquin y prosperin homes com el ja famós mossèn Ventura, apostol d'una moral que tan poc s'avé ab les seves practiques, y al qual, en la rectoria del Pi, acaba de detenir la policia.

BAC DE RODA

Calvari amunt

El caciquisme, pera conseguir els seus innobles fins, té perseverancia, mala intenció, influencia y diners. Les víctimes del caciquisme tenen curtes tongades de fibrosa activitat, lluiten ab la més estúpida bona fe, són d'oposició y no tenen quartos. En aquet terreny la lluita's desrolla ab tanta desigualtat que, cosa gens estranya, la victoria definitiva es sempre del caciquisme.

Semblava que les persecucions y les ilegalitats de que's feia víctima als pobles d'Odena y La Pobla de Claramunt havien de tenir acabament. Les joventuts republicanes s'aplegaven a Barcelona en sorollós miting de protesta; la premsa feia enèrgiques campanyes en defensa dels pobles perseguits; el jove y energic diputat per Sant Feliu, senyor Miró, anunciava al ministre una interpelació sobre'ls abusos comesos contra'ls veïns de La Pobla y d'Odena per tota mena d'autoritats, desde el propi ministre al infelís agutzil; el prestigiós diputat per Vilafranca, senyor Zulueta, oferia posar tot el seu empenyo en que's fes justicia; la Conjunció republicana-socialista feia seva la causa dels pobles oprimits y donava paraula de secundar enèrgicament l'acció dels senyors Miró, Zulueta y demés diputats y senadors que havien de portar la veu cantant en la campanya; l'*Aplec* de La Pobla acabava de fer concebir les més falagueres esperances d'exit; tot semblava que s'anava a remoure pera que acabés tanta iniquitat...; tot s'ha esvait com una foguerada d'encenalls.

Y mentres tots cridavem y alsavem els punys, y oferiem trontollar cels y terra, el caciquisme anava quietament fent la seva, emportant les llistes electorals pera robarnos les futures victories, y fins intenta suprimir a un dels pobles rebelds agregantlo a Igualada, contra la voluntat de tots els seus veïns.

Ni campanyes, ni interpelacions, ni res. Els ministres de la Governació passen pel ministeri com les figures d'una pel·lícula de corredisses; les tasques parlamentaries toquen al seu fi; els diputats callen y els pobles d'Odena y La Pobla segueixen sofrint ajuntaments ilegals, atropells caciquistes y tota mena de danys y persecucions.

Lò més lamentable es que'ls veïns de La Pobla y d'Odena perden, ademés, tota esperansa de redempció, y ab ella tota la fe que tenien posada en nostres idees y en nostres homes.

JEPH DE JESPU

A tot just tres mesos que varen obrirse les Corts, y ja's parla de tornar a tancarles. Pera mitjos del present juny se fixa, entre'ls que diuen estar en el secret, la seva clausura.

Si no recordem malament, no es pas això lo que al pujar al poder ens havia promès el senyor Canalejas.

—Fill lligitim del Parlament—va dir—davant del Parlament vull desenrotillar sempre la meva obra política.

¿A què's deu, doncs, l'actual rectificació dels seus propòsits, propòsits alabats llavors per tothom y reconeguts com els únics que, efectivament, deu alimentar un polític sincerament democrata?

Si en Canalejas fos un sabi, al recordar que

«de sabís es mudar de consell», veuriem perfectament explicada la seva extranya conducta.

Però com que'l president del Gabinet no es altra cosa que un impulsiu ab més veles que timó, considerem que si en Canalejas tanca ara les Corts ho farà tan sols per lo mateix que va obrirles: Perquè sí.

El dijous de l'altra setmana, en celebració del primer aniversari de la seva fundació, tingué lloc en el Centre Nacionalista Republicà del districte IV una gran vetllada política que's vegé molt concorreguda.

Devien pendre part en l'acte, segons estava anunciat, els senyors Barberà, Albert de Quintana, Manuel Rius, Gubern, Bastardas, Layret, Rodés, Lluhi, Cruells, Pere Corominas y Vallès y Ribot, però, per diverses causes, alguns d'ells no hi pogueren assistir.

Parlaren eloqüentment en la vetllada els senyors Barberà, Quintana, Tona Xiberta, Rius, Cruells, Pere Corominas y Lluhi y Rissech, qui posà terme a la festa ab un interessant discurs sobre assumptes municipals, y senyalà de pas l'actitut que al partit li convé adoptar en les eleccions del vinent Novembre.

En suma, una nova manifestació de vida y un vespre ben aprofitat pera la causa de l'Unió Federal Nacionalista Republicana.

Reposat de les fatigues del viatge, l'aviador Vedrines, vencedor en el concurs d'aeroplans París-Madrid, va assistir el passat dissabte a la sessió del Congrés.

Y el diumenge anava a presenciar la corrida de toros, però va succeir que per culpa de la pluja hagué de ser suspesa.

Si no arriba a fracassar lo de la corrida, sols li faltava a l'intrepid home-ocell concórrer a una professó, y al tornar a París hauria pogut dir:

—Toros, capellans y diputats!... He vist tota l'Espanya pintoresca.

Pera demà a les 10 del mati y a benefici dels presos per causes polítiques y socials, està anunciat un Festival popular que se celebrarà a la plassa de toros de la Barceloneta.

En ell hi pendran part els Coros d'en Clavé, la banda municipal y algun altre element, que acabarà de donar caracter a la festa.

Un detall: pera entrar a la plassa no s'ha fixat preu. La Comissió organitzadora, confiant en la filantropia del poble barceloní, acceptarà de la generositat dels concórrents lo que bonament vulguin deixar a les safates que hi haurà a la porta.

Es un cas ben divertit y, ademés, ben nostre el del marquès de Cortina.

Aquet noble senyor, que es diputat ministerial, en l'hora solemne en que'l projecte de supressió dels Consums devia ser aprovat o rebutjat pel Congrés, va votar en pro.

Y després d'haver votat en pro, sortia als pocs dies un article seu en un diari, en el qual deixava la tan trompetejada reforma feta un guinyapo, y deia que lo que en realitat faria la nova llei seria perjudicar al país en general y favorir a les classes riques.

PEL CAMÍ DE VENECIA

Entra a Italia per Génova el viatger, y arriba, a la nit de Sant Joan, a la ciutat, que troba enlluernadora de lluminaries y plens de gent els carrers. Poca cosa'n diu dels nobles genovesos: tetricos, endolats de roba y riquissims. Hi ha families que tenen quatrecentes mil lliures (franceses) de renda, y no se'n mengen ni trenta mil. No es que estalviïn; se compren, ab els remanents, un principat espanyol, o napolità, y encara els queda pera ferse un palau d'un milió, y pera regalar al poble una iglesia de tres milions, o més, tot sovint, com expiació d'algun crim polític o d'una venjansa amorosa. Del proverbi de Génova: *Mare senza peccì; monti senza legno; uomini senza fede; donna senza vergogna* (Mar sense peixos; montanyes sense lleya; homes sense fe y dones sense vergonya); verifica la raó per lo dels homes: marxants, hostalers, mestres de posta, treballadors... y fins monges, perquè no siguin homes sols, s'obliden dels tractes pera robar al pobre foraster.

Res hi ha que espigolar a la relació de l'estada a Milà y l'excursió a les illes Borromees. Sembla que lo més ben arreglat dels milanesos—la

millor gent d'Italia pels modos refinats—es la «galanteria». No haureu caminat quatre passes per una plassa que ja se us acostia un corredor, persona atentíssima, que us dona a triar de qualsevol color y nació. Però s'hi ha d'anar ab prevenció, perquè no ofereixen fiansa dipositada a casa d'un banquer per les conseqüencies eventuales de l'entrevista, com fan a Venecia.

Y ja som a Verona.

Lo millor que's pot fer, d'arribada, es anarse'n a la comedia pera treure's el cansament. Aixís ho hem fet a Verona. No'm puc avesar als preus tan modics dels espectacles. Els llocs preferents no costen ni deu sous; però la nació italiana té una fal·lera tan grossa pels espectacles que la munició de persones y de poble baix que s'hi amuntega produeix l'equivalent y dona prou als comedians pera tirar endavant.

Gracies a Deu, un no s'ha d'amoïnar pas per estar be, a la comedia de Verona. La representen al bell mitg de l'antic amfiteatre dels romans, y els espectadors tenen llunetes per qualsevol banda, asseientse sota el firmament, per les grades de l'amfiteatre, aont s'hi poden encabir trenta mil àimes. Diu que's va omplir uns quants anys enrera, quan se donà una festa a la senyora du-

quesa de Modena; devia ser un cop de vista ben bonic. Jo no sé com aquella gent fabricava sos edificis; però he experimentat que del cap d'amunt de la graderia, estant molt lluny dels actors, se'ls sent tan clar com d'a la vora.

No he vist mai tants frares a la professó com n'hi havia a la comedia. No hi vaig veure cap jesuïta, y m'he enterat de si hi anaven. Un capellà que tenia al costat m'ha respost que, encara que són més faritzeus que'ls altres, n'hi compareix algun de vegades.

Tampoc hi van molt les dames; però cada dia n'hi he trobat. S'asseuen com els demés, a l'arena, entremitg dels homes.

Ah, que no m'oblidi de contarvos la sorpresa singular que vaig tenir a la comedia, la primera vegada que hi vaig anar. Sona una batallada d'una campana de ciutat, y, sobtadament, sento darrera un terrabastall formidable. Ja'm veig l'amfiteatre desfet en runes; creint'ho molt més a l'adonarme de que les actrius fugien totes, y això que n'hi havia una que feia el paper de desmaiada.

El motiu del meu pasme era que tocaven l'*Angelus*, o el *perdó*, y que tota aquella ger-

nació s'havia agenollat depressa depressa fins els actors se posaren de genolls darrera dels bastidors. Aleshores se cantà molt be l'*Ave-Maria*, y en acabat sortí l'actriu desmaiada, va fer molt modestament la reverencia acostumada després de l'*Angelus*, va tornarse a desmaiar, y's continuà la funció.

S'ha de veure aquell «cop de teatre» pera imaginarse lo original que es.

Als carmelites, Jesucrist en una premsa, la creu fa d'arbre de la premsa. Roda per un joc de cargols, y el mateix Jesucrist la fa rodar; la seva sang, que raja a sota, cau als calzers, que aguanten els comunicants. Hauria de servir d'acolit aquesta pessa d'una altra de la que he sentit parlar, a la que Jesucrist es dins d'una tramuja, de mitg cos en avall, ficat a les dugues moles de les que'n surten hosties.

A Santa Maria in Organo..., no he pogut veure l'ase que portà a Nostre Senyor a Jerusalem, del qui Misson conta l'història circumstanciada. Els monjos m'han dit que d'alguns anys ensà, pera'l major bé dels esperits febles, ja no se l'ensanya, ni se'l porta a la professó, com abans, y que l'enten tancat ab clau dins d'un armari.

ELS ANYS PASSEN, PERÒ

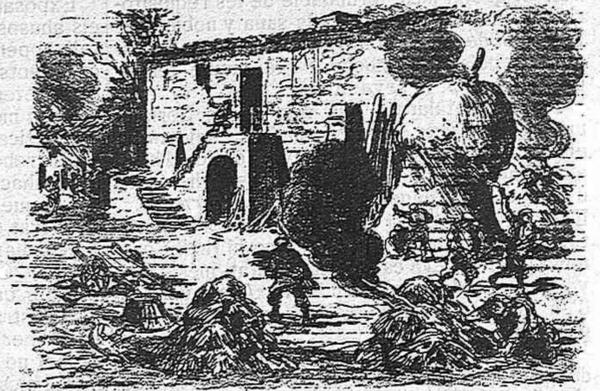
Els carlins d'ahir

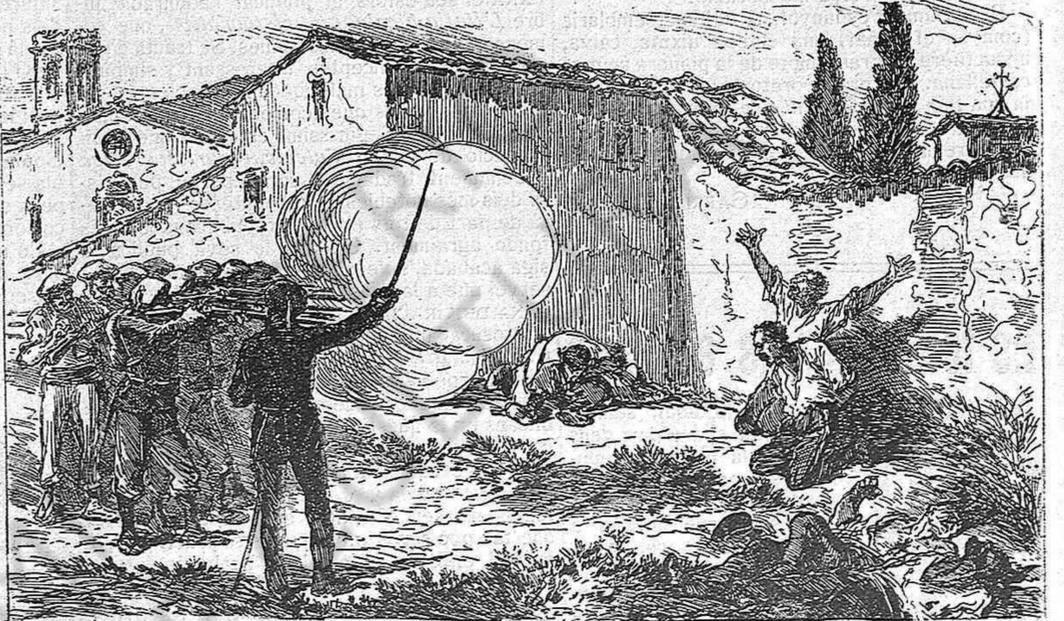
El tinent Martínez, de cossos francs, es arrossegat pels carrers d'Alforja al crit de «Visca la Religió!»

¡Apa minyons! Si's perd la Seu encara ens queda la cera!

Els carlins, comanats per en Cucala, calen foc a unes garbes

Els carlins fusellen als carrabiners de la columna Nouvilas en el cementiri de Llayers

Dones emplomades pels carlins a Tolosa, pel delictes de ser esposes de liberals

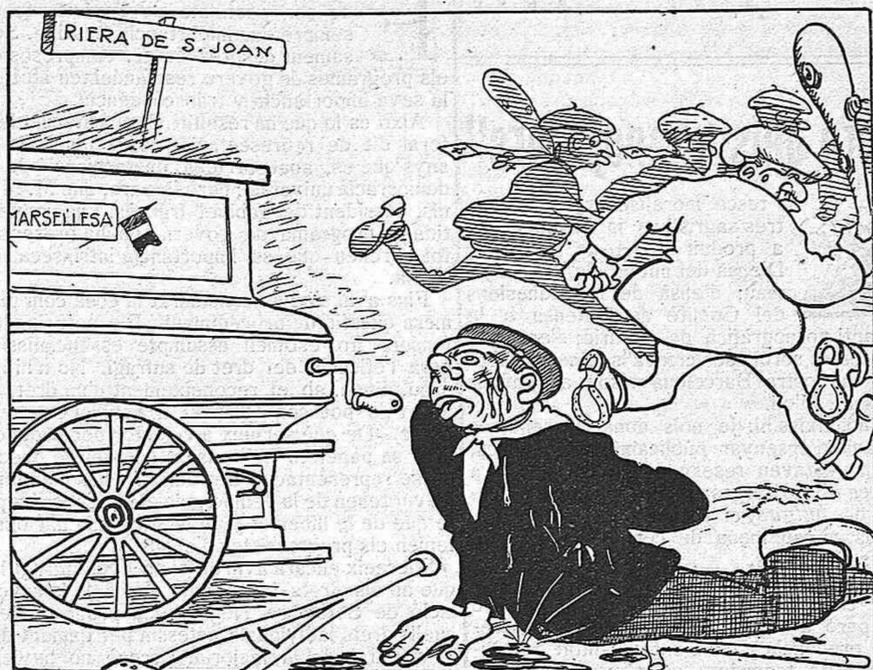
Saqueig y incendi de Cuenca pels carlins

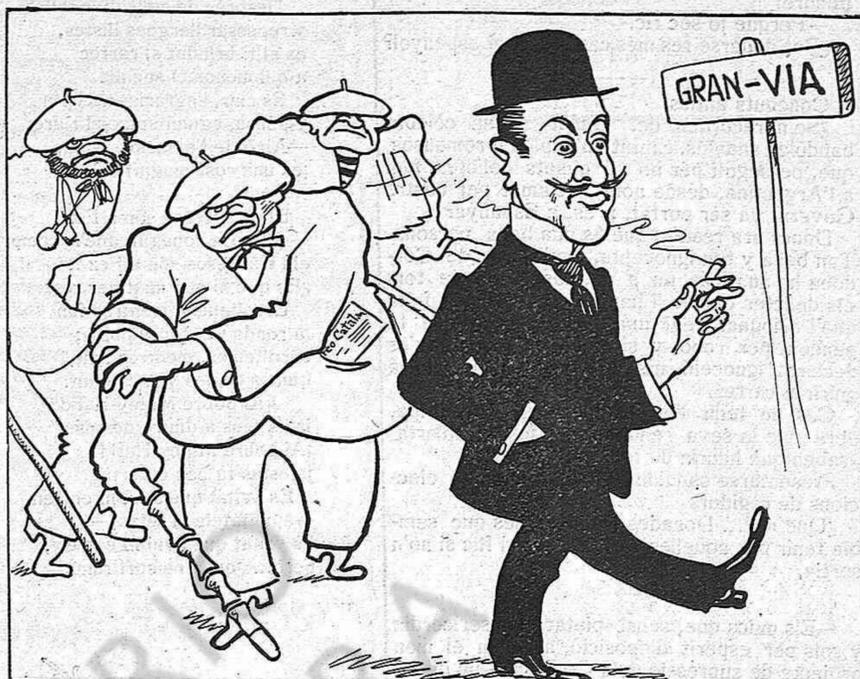
Els barbres del segle XIX

ELS INSTINTS NO CAMBIEN

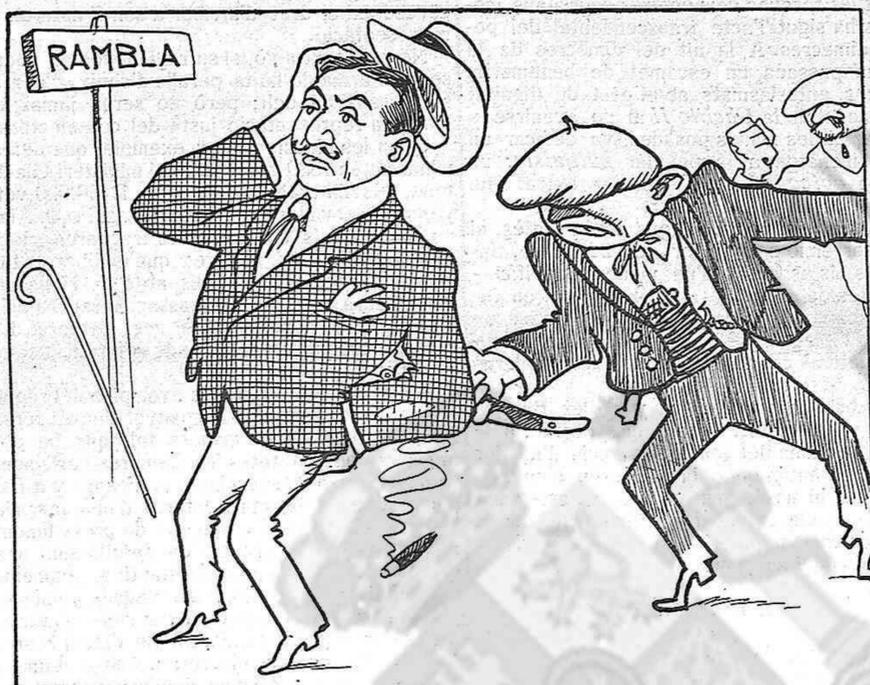
Els carlins d'avui

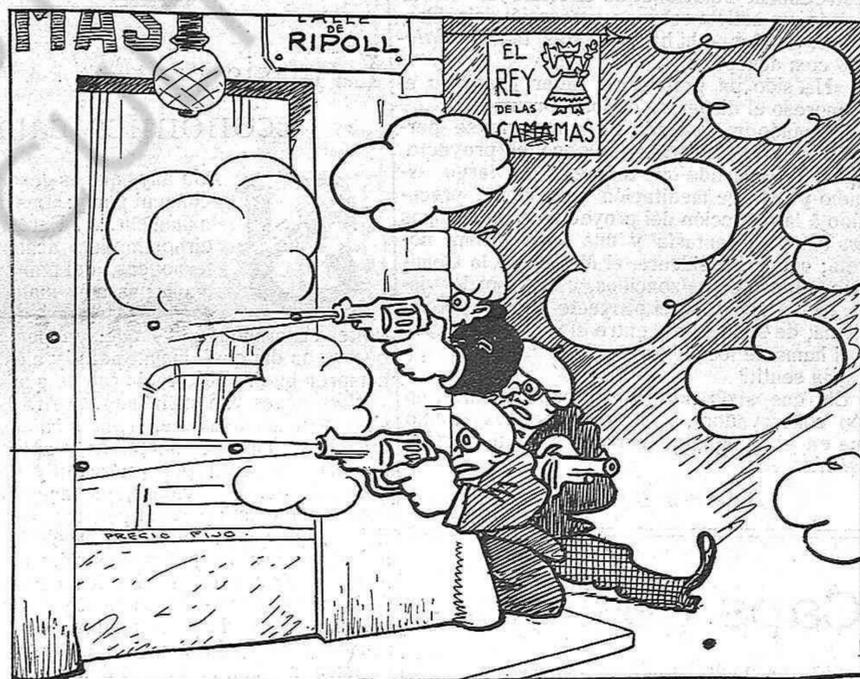
Treuen el fetge als que toquen la *Marsellesa*.

Atropellen an en Gubern perquè no pensa com ells.

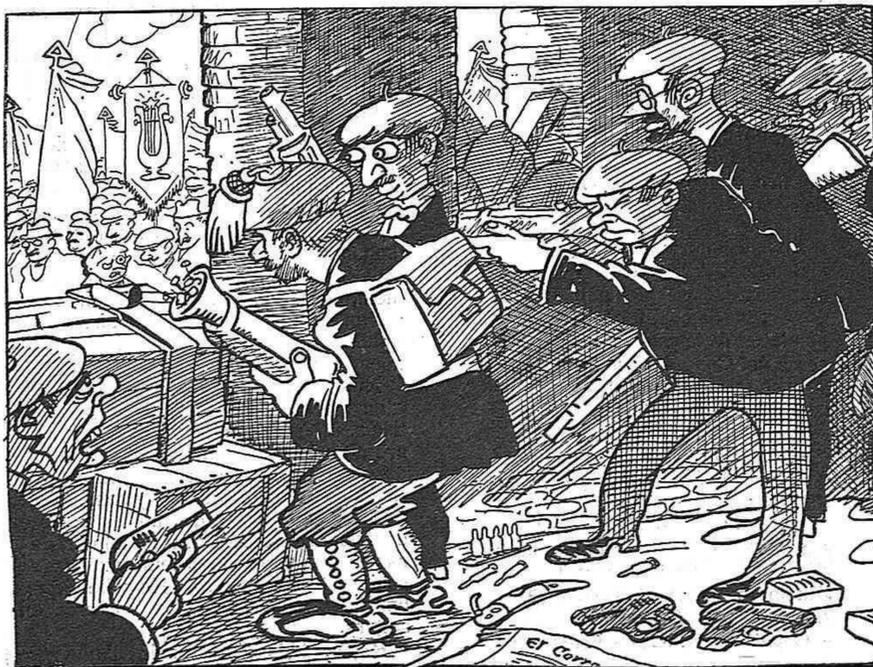
Punxen valentment a l'Ulled per l'espatlla.

Armen cada dia un ¡pim pum! pels voltants del seu casino.

No volen que als cines s'hi exhibeixin certes pel·lícules.

Y's coronen de gloria a Sant Feliu, regant ab sang els carrers del poble.

—¿Però és veritat que vostè creu això que ha escrit?—li varen preguntar al marquès.

—Es clar que ho crec.

—Llavors, si considera que la llei no favoreix més que a la gent rica, ¿perquè va votarla?—

Y el marquès, ab molta naturalitat, va respondre:

—Perquè jo soc ric.

¿Pot donar-se res més castissament espanyol?

Coneguts antics.

¿Se'n recorden del *Vivillo*, aquell cèlebre bandoler andalús, cantat en còpies y romansos, que, perseguit per no sé quants delictes, fugí a l'Argentina, desde aont, reclamat pel nostre Govern, va ser portat, pres, a Espanya?

Doncs ara resulta que es una bella persona. Tan bella y tan ignocenta, que'l jurat de Córdoba ha anat, de un a un, absolent-lo de tots els delictes que se li imputaven. No més falta que'l tribunal vegi una petita causa que té pendent per robo, y si també d'aquesta n'es declarat innocent, nèt y pur com una paloma anirà al carrer.

Cas de tenir l'ex-bandoler aquesta xiripa, pera que la seva rehabilitació fos complerta, ¿sabem què hauria de fer, el *Vivillo*?

Presentarse candidat en les vinentes eleccions de regidors.

¿Que no?... Donades les simpaties que sembla tenir per aquelles terres, l'ase'm flic si no'n sortia.

—Els únics que, sense pietat ni misericòrdia y sols per esperit d'oposició, ataquen el meu projecte de supressió dels Consums—ha dit el senyor Canalejas—són els conservadors.

Pendre el pèl al país se'n diu d'aquesta figura.

Perquè, o el senyor Canalejas viu als llims, o forsosament ha d'haver llegit, en un periòdic estretament relacionat ab el comte de Romanones, un article sobre la supressió dels Consums, en el qual hi ha conceptes tan *laudatoris* com aquestos:

«Ha sido un gran error dejar pasar en el Congreso el disparate de los Consumos...»

«Cuando un diputado de la mayoría se permitió no más que arañar un poco el proyecto, quedó demostrado que todo eso del largo estudio y la larga meditación que habían precedido á la redacción del proyecto de Consumos era una pura fantasía y una hermosísima novela; que el Presidente, el Ministro y la Comisión estaban en calzoncillos, y que, por lo visto, se ha redactado el proyecto al correr de la pluma, de sobremesa, entre el aroma del café y el humo de los cigarros.»

¿Ha sentit?

Els que aixís parlen, senyor Canalejas, no són conservadors, sinó gent «de casa», això que en el llenguatge corrent se'n diu *amics polítics*...

Caps deslligats

—¿Jo por?—cria en Canalejas.—

¿Jo sentirme acovardit

davant del complot ridícul

de quatre enemics... o amics?...

A mi no hi ha qui m'espariti;

ningú en absolut, ¿sentiu?,

y'm crec en el lloc que ocupo

tan lliure de tot perill,

que confio mantenir-mhi

quatre anys més, o cinc, o sis,

o els que a mi'm dongui la gana,

si de grat no'n vull sortir.

¿Quí, doncs, ve a parlar de treure'm?

¿Ont són aquets aixerits

que'm canten el *De-profundis*,

llensant entorn meu veri?—

Aixís despòtrica l'home,

aixís crida. Y l'infelís

no pensa que ans que'l gall canti,

potser, tot de cop, ferit

per l'airet de la conjura,

caurà del Congrés al mitg

y quedarà fet a trossos

com una estatua de guix.

—Aquí a Espanya ¿quin es l'home

que en tot lo que va de sigle

s'ha elevat més?

—¿L'Unamuno?

¿En Joaquim Costa? ¿En Marquina?

¿En Galdós? ¿En Benavente?

¿En Josep Clarà? ¿En Benlliure?

¿En Cajal? ¿En Zulueta?...

—Cap d'aquets. ¡Es en *Vedriñes!*

Allà hi ha un burrot que plora.

—¿Què us passa, amic? ¿Qu'heu perdut

la burxa?...

—No. Es que lleigeixo

que han abolit els Consums.

—

Un aeroplà mata a un home,

y com l'home era ministre,

la vacant que'l difunt deixa

té que omplirse desseguida.

Després de consultar fulles

y repassar llargues llistes,

es al fi brindat el carrec

a qui menos el somnia.

Es clar, l'agraciat accepta

y pensa, aguantantse el riure:

—Això de l'aviació... vaja,

¡es una cosa magnífica!

Els francesos són a Fez

—qui no'ls conegui, que'ls compri—

els francesos són a Fez...

¿Es que hi han anat per res?

Escolteulos, mentres fan

la ronda per tot el poble;

escolteulos, mentres tant,

quines còpies van cantant:

—¡Ai pobre Muley-Hafid,

ja'ns tens a dintre de casa!

¡Ai pobre Muley-Hafid

ja estas tu ben divertit!

Es vritat que avui hi entrem

—apúntatela la fetxa,—

es vritat que avui hi entrem,

però... ¿quan ne sortirem?

C. GUMA

La crisis econòmica catalana

A fa anys que es general aquell conegut plany: «Les coses van malament...». Però, de tant dirho, havíem acabat per no ferne cas, del plany. Es allò que'ls passa als malats crònics gemegosos: les persones que'ls

volten se creuen que's queixen per vicí, fins que ve un dia que'l malalt peta, y aleshores se compren que'l pobre tenia raó de queixarse.

«Les coses van malament...» Ara la gent ja s'ho comensa a creure. Tant s'ha agravat la crisi econòmica a Barcelona y a Catalunya, que ha repercutit per tot arreu y tothom se n'ha adonat. Es evident, es innegable que'l nostre poble està passant per uns moments difícils, anguniosos, dolorosos. Desde'l fabricant a l'obrèr, passant pel menestral, tots els elements socials estan sofrint les conseqüències de la crisi, els uns directament y els altres per contracop. Els rics veuen minvades les seves rendes y els pobres veuen escarsat el sòu, perduda la feina, insegur el demà.

La crisi es, desgraciadament, una realitat. Aquesta vegada va de debò. D'un any ençà les coses han empitjorat d'una manera extraordinària. Però, tot reconeixent això, cal preguntar: ¿es que els barcelonins y els catalans ens hem de deixar aclaparar per la mala tongada? Es que hem de perdre'l coratge y hem de caure en el pessimisme? Heus aquí un gros perill. El desencoratjament y el pessimisme farien més mal a Barcelona y a Catalunya que la mateixa crisi de que'ns lamentem.

No: hem de fer tots plegats un esforç pera sobreposarnos a les circumstancies. No hem d'abandonar la lluita desconfiats de la victòria, sinó que hem de lluitar ab més empena encara. Els pobles han de demostrar el seu tremp en les ocasions difícils. Els bons mariners han de demostrar que ho són en mitg de la mala mar y de la tempesta. Si ens arripim, si ens resignem, el cop rebut pot esser irreparable. Cal fer un esforç suprem y destruir, ab empena de voluntat, les causes de la crisi que pesa sobre nosaltres.

Ni s'han de retreure'ls capitals, ni s'han de tancar les fàbriques, ni han de plegar els industrials, ni han d'emigrar els obrers. El capital, ara ab més motiu que mai, ha d'utilisarse pera donar nova força a la màquina econòmica, que funciona defectuosament y sembla volerse parar. Els capitalistes que ab les seves empreses contribueixin a posar remei a la crisi y a aixecar els ànims abatuts, hauran realisat una obra social, de més mèrit y més relleu que quan se limiten a xuclar rendes o a cobrar en negocis segurs.

Reconeguda l'existència d'una greu crisi econòmica a la nostra terra, es precis que tant els particulars com les corporacions oficials posin de la seva part tot lo que calgui pera conjurar-la. Es aquesta una ocasió pera que

s'exteriorisin les iniciatives privades y pera que's vegi que les Cambres de Comerç, de la Propietat y d'altres menes serveixen d'alguna cosa.

Una greu crisi com la present es un monstre invisible que'ns devoraria, si no cuitessim a aturar-la per medi d'un heroic esforç.

A. R. y V.

L'obra dels "sanejadores"

A tasca moralisadora dels nostres sagristans ja ha comensat a produir els seus efectes. D'ensà del miting de don Dalmau; d'ensà de les adhesions del Comitè de Defensa a la

Lliga anti-pornogràfica de Madrid; d'ensà de les protestes sorolloses contra'ls cines desbaratats, la nostra Barcelona torna a semblar una bassa... d'oli.

Y sinó, fixins-hi: Ja no's dona l'escandalós espectacle d'ensenyar públicament, les dones, coses que estaven reservades a l'arcoba o a la clínica d'en Fargas; ja no s'anuncien concursos de *pulgas*, ni torneigs de danses abdominals, ni cap mena de certamens de refinaments sicalíptics.

Ara totes aqueixes delícies de perversió sensual continuaran essent l'esca del nostre pecat, però a l'ombra, sempre, d'una discretíssima prudència y d'un entenimentat reculliment; a porta tancada o, quan menys, a porta ajustada lo suficient pera que la plena llum no danyi la vista d'aqueix petit marrec nomenat Amor, que abans duia una vena als ulls y ara la porta a un altre lloc que no's pot dir.

Però l'efecte més gros, el primer que han produït les tasques dels nostres sagristans moralistes ha sigut l'acte transcendental del penúltim dimecres. A la nit del dimecres de la setmana passada un escamot de benemerits ciutadans, entusiasmat ab el gest de dignitat professional de la *Chelito II* al no avenirse a treballar ab les malles posades, va dedicar un gran homenatge a la popular *pulguista*: un banquet *opiparo*, ab «Codorniu» extra, que no hi havia més que demanar.

La festa, a la qual, segons tenim entès, hi va concórrer lo bo y millor de cada casa, tingué tots els aspectes d'un modest sacrifici—4 pessetes de sacrifici—a Venus, y fou, en resum, un cant a la Belleza viva y palpitant, un glosari a l'Alegria y a la Joventut y un formidable anatema contra l'hipocresia dels moderns *fulleros*.

Entre brindis y xerrameca y rialles, fins va haverhi versos y tot. Versos que porten, a la vegada, la flama del geni y l'essència d'un cor indignat. Hi havia qui deia que eren d'en Xavier Viura; hi havia, per contra, qui assegurava que'ls havia compost en Grau Delgado... Nosaltres creiem que són del senyor Masriera. Heuse'n aquí les primícies:

TU REINARÁS

A la bella coupletista *Chelito II*.

Cual Venus palpitante mecida por las olas, surgir vemos en sueños tu cuerpo escultural; y en sueños damos todas las glorias españolas a cambio de tu dulce sonrisa angelical.

Deja que un tenue soplo de libertad aparte los densos nubarrones que hoy empañan el sol; tu brillarás potente en el cielo del arte mientras en tierra hispánica aliente un español.

Deja que hasta ti lleguen los monstruos pudibundos su bilis ponzoñosa lanzando por doquier; heridos por tu orgullo y tu desdén profundos, al fin caerán vencidos y el polvo han de morder.

Tu reinarás, hermosa. Ante tu gesto bello sentirá envidia el malo; el bueno, admiración; y de tu luz radiante vendrá un fugaz destello á herir á los hipócritas derecho al corazón.

Tu reinarás de nuevo. Con brillo fulgurante irradiarás sin malla tu figura gentil; y, al admirar tu gracia de diosa y de bacante, babeará *La Fulla* como inmundio reptil.

Cual palpitante Venus que hoy nuestro mar alegra reinas ya entre oleaje de amor y de champán... No temas que te arrolle la estúpida *ota negra!* A tus pies los *Tartufos* al fin se postrarán!

Velshi aquí lo que han conseguit els senyors de la *Fulla* ab les seves moixigangues sagristanesques.

Que'ls *titelles prodigs* que abans se gastaven una pesseta pera contemplar una senyora nua ara se'n gastin quatre pera pagarli un sopar; y, lo que es pitjor, que'ls poetes mansos y inofensius que fins avui cantaven estrofes a les estrelles de la volta celestial, ara's dediquin a entonar himnes a les *estrelles* dels Edens-Concerts.

Y com que, sabut es que'ls poetes són eterns infants—tota la vida criatures—lo que la *Fulla* està fent, ben mirat y parlant en plata, es una cosa molt lletja y molt monstruosa:

Fa de corruptora de menors.

J. A.

La representació proporcional

ELS ideals polítics, mentres no passen de ser postulats de l'opinió, tenen sempre una importància relativa. Solament després de ser compresos en els programes de govern resplandeixen ab tota la seva importància y transcendència.

Això es lo que ha resultat ab el sistema electoral dit de representació proporcional. Fa ja anys que es, aquesta idea, una aspiració de la democràcia universal; però fins ara, que M. Monis, president del gabinet francès, l'ha convertida en programa de govern, no ha presentat tot el relleu que sa importància intrínseca reclama.

Fins avui s'havia considerat la cosa com una mera qüestió de procediment. Els actuals defensors ho estimen assumpte essencialíssim pera l'eficàcia del dret de sufragi. No n'hi ha prou, diuen, ab el reconeixement d'un dret, si aquest no pot conseguir el fi natural en que's funda. ¿De què serveix a l'elector poder depositar sa papeleta a l'urna, si després se queda sense representació? Les democràcies militants d'avui tenen de la democràcia el mateix concepte que de la llibertat y de la sobirania nacional tenien els progressistes d'abans.

Succeeix encara avui ab el dret del sufragi lo que ab els drets individuals abans de la revolució de Setembre. Negaven els progressistes que'ls drets individuals estessin per damunt de la voluntat de la majoria, perquè no havien alcançat la verdadera noció jurídica dels mateixos. Aixís també els demòcrates d'avui encara no reconeixen, en la pràctica, el dret de sufragi més que a les majories.

Y, siguem raonats: si no's vol que'l dret de sufragi sigui un formulisme, es precis que se li concedeixi el dret d'arribar a son fi natural: la representació.

No resultant això, el sufragi universal, podrà ser una arma de lluita pera'ls d'abaix, d'opressió pera'ls de dalt; però no seran jamai les Corts la representació justa del cos electoral.

Quan les eleccions, per exemple, que determinaren, en 1889 la caiguda del ministeri Gladstone, els liberals obtingueren 1.436.000 vots y els conservadors ne contaren 1.222.000. Això no obstant, els conservadors trageren triomfants 365 diputats, mentres que'ls liberals tingueren d'accontentarse sols ab 295. Heus aquí una manera deliciosa de passar a ser majoria en les Corts la minoria del cos electoral. La carencia d'equitat en el cas de referencia salta a la vista.

Podriem citar numerosos exemples del règim electoral francès y de l'espanyol donant força an aquesta tèsis, de manera tal, que be pot afirmar-se que en totes les Cambres parlamentaries que venen succeintse a Fransa y a Espanya domina la representació d'una minoria del cos electoral. La qüestió de procediment no es, doncs, una qüestió de detall, sinó una qüestió verdaderament substantiva, eminentment de justícia popular, una vegada admès el principi en que's funda el règim representatiu.

Pera arribar a la realisació de l'ideal representatiu en materia electoral es absolutament indispensable acceptar un sistema en virtut del qual les Cambres siguin reflexe fidel de l'opinió del país. Aquest hermós ideal se garanteix adoptant el sistema de representació proporcional. Primerament s'ha de procedir a una bona divisió electoral. Res de parlar dels nomenats districtes unipersonals, doncs pugnen no sols ab l'ideal representatiu, sinó també ab la conciencia y ab la moral. El triomf d'un candidat en un districte es boi sempre el triomf d'una persona, jamai la victòria d'una idea. Les miseries de localitat y el reparto de consums se sobreposen a les més nobles aspiracions en els districtes unipersonals. No petits inconvenients ofereixen les grans circumscripcions. Es materialment impossible que un pobre jornalèr conegui 15 noms distints d'una candidatura. Té, además, el perill de que, entre alguns noms de gran popularitat s'hi llisquin candidats poc prestigiosos. Uns y altres inconvenients se salven mitjansant la creació de circumscripcions petites ab dret a elegir 3 o 5 diputats, exceptuant les grans capitals, que per sa homogenitat y major cultura poden constituir un colegi unic ab dret a elegir els diputats que'ls corresponguin.

El sistema de representació proporcional fou ja defensat per Jules Simon. Pera provar la senzillesa, l'exactitud del sistema d'escrutini per cap de llista, ab coeficient de repartició proporcional, ens bastarà posar un cas pràctic.

Escullint per base a Barcelona, ab dret a elegir 7 diputats, y suposant que fossin tres les candidatures que lluitessin, tindriem els següents resultats:

Candidatura A,	vots	35.000
Candidatura B,	»	25.000
Candidatura C,	»	20.000

Al fer l'escrutini se suma el número de vots que han obtingut les tres candidatures y dividit

pel número de diputats a elegir s'obté el coeficient de representació proporcional. El cas presentat, sent 80.000 el número de votants y sef el de diputats, el coeficient seria 11.428. A la candidatura A li correspondrien, doncs, 3 llocs; a la candidatura B, 2, y a la candidatura C, altres 2. La candidatura C no arriba dues vegades al coeficient de representació proporcional, però l'excés de vots obtinguts per dita candidatura es superior al número conseguit per les candidatures A y B. Per aquesta raó justíssima se li concedeixen dos puestos.

Una dificultat pot presentarse en la pràctica d'aquet sistema, y es la següent:

Suposem que lluiten tres candidatures y que s'han d'eleger tres candidats, obtenint aquets els següents números de vots:

Candidatura A,	vots	15.000
Candidatura B,	»	8.000
Candidatura C,	»	6.500

El coeficient de repartició fora, en aquet cas, 9.933. ¿A qui's deu haver d'otorgar, en tal cas, la representació? No fora just concedir un lloc a cada una de les candidatures, per ser el número de vots obtinguts per la candidatura C menys de la meitat del conseguit per la candidatura A. La solució es cosa senzilla. Se busca un divisor que fassi de coeficient qual suma sigui igual al número de candidats que's tingui d'eleger. Aixís, en l'exemple presentat tindrem;

Candidatura A,	15.000	7.500	2
Candidatura B,	8.000	7.500	1

La candidatura C no tindrà representació. Aquesta es, en termes generals, la teoria de la representació proporcional que l'actual president del Consell de ministres de Fransa ha incorporat al programa del Gabinet, y que, segons tots els indicis, no trigarà en ser llei francesa.

X. X.

Lo que cal

A aprovat la Diputació de Barcelona una proposició, d'innegable importància, en la qual se demana el reconeixement de la personalitat de Catalunya y la constitució d'un organisme català que tingui al seu carrec les obres públiques, la beneficència y la cultura.

Ab motiu de l'aprovació de la proposició esmentada, *La Veu de Catalunya* l'ensenya al vol les campanes del seu cloquer, per creure que ja estem a dos dits de l'autonomia de la nostra terra. Conservadors y liberals dinastics han votat la proposició, y això sembla al confrare un fet transcendental, decisiu.

No n'hi ha pera tant. En primer lloc, el contingut de la proposició no va, en el fons, gaire més enllà d'ont anava la famosa mancomunitat del projecte de règim local d'en Maura. En segon lloc, els dinastics l'han votada principalment per deferencia als seus aliats regionalistes, y després de regatejar. Y en tercer lloc —y això es lo més important— no creiem que la proposició pugui tenir cap eficàcia, cap resultat practic, si no l'acompanya ben aviat un fort moviment d'opinió autonomista a Catalunya.

Lo que cal, al nostre entendre, pera donar prestigi y valor a la proposició aprovada, pera que'ls governants y els polítics de Madrid l'aculleixin ab atenció, es desvetllar l'esperit català, una mica endormiscat en aquets darrers temps. No demanem una agitació d'escandols y bullangues, de crits y cops de pedra; però sí una agitació per medi de campanyes periodístiques, de mitings, de manifestacions, de missatges, d'aplecs, per la qual se demostrí d'evident manera que darrera de la proposició de les Diputacions catalanes, hi ha un poble viu, despert, conscient, dispost a lluitar ab valentia pel triomf de les seves reivindicacions.

Això es lo que cal. Sense això la proposició caurà en el vuid y en l'oblit. Pot ser això ho esperen molts dels qui la votaren l'altre dia. En tot cas, l'Unió Federal Nacionalista Republicana, fent honor als seus ideals, ha de dur a terme la campanya popular necessaria pera donar forma a la proposició.

FULMEN

En Moles, home d'«esprít» (?)

Si la cultura respongués al seu ingeni, faria ja molt temps que en Moles hauria eclipsat al més famós de tots els polítics madrilenys.

Perquè, encara que sembli mentida, ab aquella cara seva tan trista, té en Moles per tots els

aconteixements, xics y grossos, una frase a flor de llavi.

Lo que hi ha es que, aixís com a l'obrir en Maura, en Moret o en Canalejas la boca pera dir un acudit, s'hi endevina desseguida la seva subtilitat y la seva il·lustració, té d'accontentar el diputat per Lleida ab la poc envejable renomada de mala llengua que l'acompanya, incapas, com es, de dir dugues paraules que mereixin esser repetides mitg metre més avall de les taules aont ell seu a la *Maison*.

Tothom sab que al agafar an en Ferrer y Guardia se donà en Moles tota la pressa del món pera dir que ell s'oferia com a voluntari pera disparar contra el director de l'Escola Moderna, en el cas de que no hi hagués qui's prestés a executar-lo.

Com era natural, va fer la frase la seva forrolla. Dit siga en honor a la veritat, esqueia d'allò més en boca d'un diputat republicà (?).

Com siga que no callaria aixís el matessin y parlar al cafè es, pera ell, més facil que ferho al Congrés, s'assegura que tan bon punt va saber lo de Sant Feliu va mancarli temps pera exclamar que lo unic que lamentava era que no hagués sigut la forsa de la Guardia civil més nombrosa, pera que, ni dels d'un bandio ni dels de l'altre se'n cantés ja gall ni gallina.

L'home va quedar-se, després d'aquesta nova sentència, tan satisfet com ho estava abans.

Ab tot, assegura qui va sentir an en Moles que en Marial sigué l'unic contertuli de la *penya* que va celebrar l'acudit del diputat republicà (?) per Lleida, que no recorda, per lo vist, que sense els vots dels qui ara desprecia no hauria arribat a regidor de Barcelona, ni tindria l'acta de diputat que li ha permès arreglar lo del Marquès de Santa Ana.

Què respon an això?

ERGO

ENS fa saber la *Gaceta Civico-Militar* que hi ha 17.000 llicenciats que, en cas de guerra, han demanat ser admesos al servei de campanya com a voluntaris.

Cal fixarse en aquet fet, més eloqüent, al nostre entendre, que cent grans discursos.

17.000 homes no són «un cas aïslat», sinó una xifra molt respectable y molt digna de ser tinguda en compte.

Els que, per haver-se mirat l'assumptu massa superficialment, creuen que l'implantació, en el nostre país, del servei militar voluntari es impossible, ¿volen una demostració més convincent y palpable del seu error?

Diners se necessiten pera establir aquet sistema; que lo que es homes...

Vegi's ab quina facilitat, sense haver d'anar a buscarlos, se n'ofereixen 17.000, ab verdadera vocació militar y dotats de totes les circumstancies que pera'l cas se requereixen.

Croquis parlamentari.

Madrid, 27 de Maig.

A les 3 y 40 s'obre la sessió del Congrés. En el banc del Govern hi ha un sol ministre; en el saló, *cinc diputats*; en les tribunes, *ningú*.

A les 4 y 40, per falta de número, el president aixeca la sessió.

La broma ha durat un' hora. Quasi tant com una secció de *cine* a 10 centims l'entrada.

Ara, pera acabar dignament el croquis, cridem tots a coro.

— ¡Visca el sistema parlamentari!

¿Serà possible?...

Un diari madrileny assegura que la causa de la retirada d'en Ruíz Valarino no es, com s'ha volgut fer veure, qüestió de salut, sinó qüestió de dignitat.

Segons el colega, si el ministre de la Governació ha dimitit ha sigut perquè, a pesar de les instancies d'en Canalejas, no s'ha avingut a fallar contra la justícia un expedient favorable an en Lerroux.

Ara compremem perquè el *caudillo's* mostra tan suau y condescendent ab en Canalejas. Es natural. Amor ab amor se paga.

Però ¿y el pueblo? ¿Què'n diu el pueblo d'aquestes extranyes combinacions?

¿En què se sembla en Vedrines an en Canalejas?

En que també té la llengua massa llarga.

¿Quin home més inoportunament enraonador! Se'l reb a Madrid com a un campió del progrés y un apostol de la ciencia, y l'heroè, oblidantse de la ciencia y del progrés, comensa a ponderar les gracies dels monopllans que construeix la casa Morane,—que es la que'l fa vo-

lar an ell a manera de viatjant dels seus «productes»—y vinga dir mal de la casa Blériot y queixarse de les preferencies que en el mercat d'aeroplans se donen an aquesta *marca*, inferior, de bon tros, a la Morane.

¡Lo mateix, exactament lo mateix que en Canalejas quan, sense recordarse de que es primer ministre, reb en el seu despaig als *chicos* de la premsa!...

Y es que'ls homes fills de l'atzar,—primers ministres, aviadors triomfants,—són com els ciris: abans de servir, molt sencers y molt rectes, però, una volta posats «al candeleru» y encesos, jadeu, rigidès, y adeu, serietat!... En menos que canta un gall, estobats, deformats y d'erretits...

¡Pobres aviadors y pobres primers ministres!...

Miracle! Miracle!

En la cèlebre gruta de Lourdes, el nostre pastor d'ovelles doctor Laguarda va demanar a la Verge miraculosa que dongués a l'Iglesia «la forsa necessaria pera lluitar contra'ls enemics».

A la mateixa hora, poc més o menos, tenia lloc a Sant Feliu la gran estussinada de radicals.

Serà que la Verge va escoltarlo?

Llegim a *L'Asino*:

«Saben per què'l Sant Pare ha excomunicat an en D'Annunzio per sa darrera falla?»

»Molt senzill.

»Perquè'l Vaticà no vol competencies y no admet altres *faules* que les seves.»

Al senyor bisbe li ha sigut regalat un magnífic «pectoral».

—Un *pectoral*?—pensaran alguns capellans de missa y olla. Ditzós d'eill!... Nosaltres no més podem fumar d'arròs!...

Allò de que «de faves se'n couen a tot arreu» deu ser veritat.

Vegin, sinó, lo succeit a Berlín ab la pornografia, perseguida tan encarnissadament com aquí.

Doncs a Berlín ha passat que tothom s'ha rigut d'un policia que va denunciar unes postals artístiques, reproducció d'obres de Rubens y del Tizià existents al museu de Dresde.

Lo que deu dir el policia:

—Pitjor va fer aquell papa, que colocà camises a totes les estatués nues de Sant Pere de Roma.

Diumenge, a Sant Just, van celebrarse les *Estacions del Via-Crucis*.

Naturalment, an aquesta funció religiosa, com que va tenir lloc a les sis del matí, hi assistiren molts carlins, abans de dirigir-se a l'aplec de la Salut.

Y diu que durant les tals *estacions* tots van resar molt fervorosament.

Lo qual no'ls va privar de guardar la més fonda de les devocions pera l'estació de Sant Feliu.

Preguntes y respostes:

—¿Quin es el principal objecte del esperit religiós?

—Enviar ànimes al cel.

—¿Quins són, doncs, els que compleixen millor aquest objecte y, per lo tant, els més bons religiosos?

—Els clubs d'aviació.

A LO INSERTAT EN EL NUMERO ANTERIOR

1.ª XARADA I.—*Epigrama*.

2.ª ID. II.—*Miquela*.

3.ª ID. III.—*Corneli*.

4.ª ANAGRAMA.—*Canari-àrnica*.

5.ª TARGETA.—*L'amor es cert*.

6.ª CONVERSA.—*Rosend*.

XARADA

En la *dos-tres* de Rubí el meu *hu-segon* va neixer y a *total* va anà a morí.

JOAN ANTICH PUIG

MUDANSA

No prenguis *tot* al *total* si no vols que't fassi mal.

JOAN MESTRES M.

CONVERSA

—Vols venir a brenar, Cisquet?

—Si ve el teu germà, no!

—Quin, en Nicasi?

—No, el que primerament m'has dit?

LLUÍS RAMIS CAMALÓ

TARGETA

SALVI BARTRA Y JIPÓ
SEMOLÉ

Ab les precedents lletres, degudament combinades, formar el nom y cognoms d'un republicà y orador català.

MACO

ENDEVINALLA

D'ingredients, als meus voltants n'hi ha bastants, però lo que toca al mitg ni un esquitx; me claven en pocs moments caixals y dents.

Tinc quatre ulls y no hi veig gens, faig molles sens ser manya... Res més te puc ensenyà, que prou declarat ho tens.

EUDALD SALA

JEROGLIFICS

I

Beguda Nota
F. R.
Part del cos

V. DEL P.

II

M : M
PISTOLA FUSELL
V L

A. B. C.

III

ALIMENT NOTA
1000
ANIMAL

J. P. (à) DREYFUS

IV

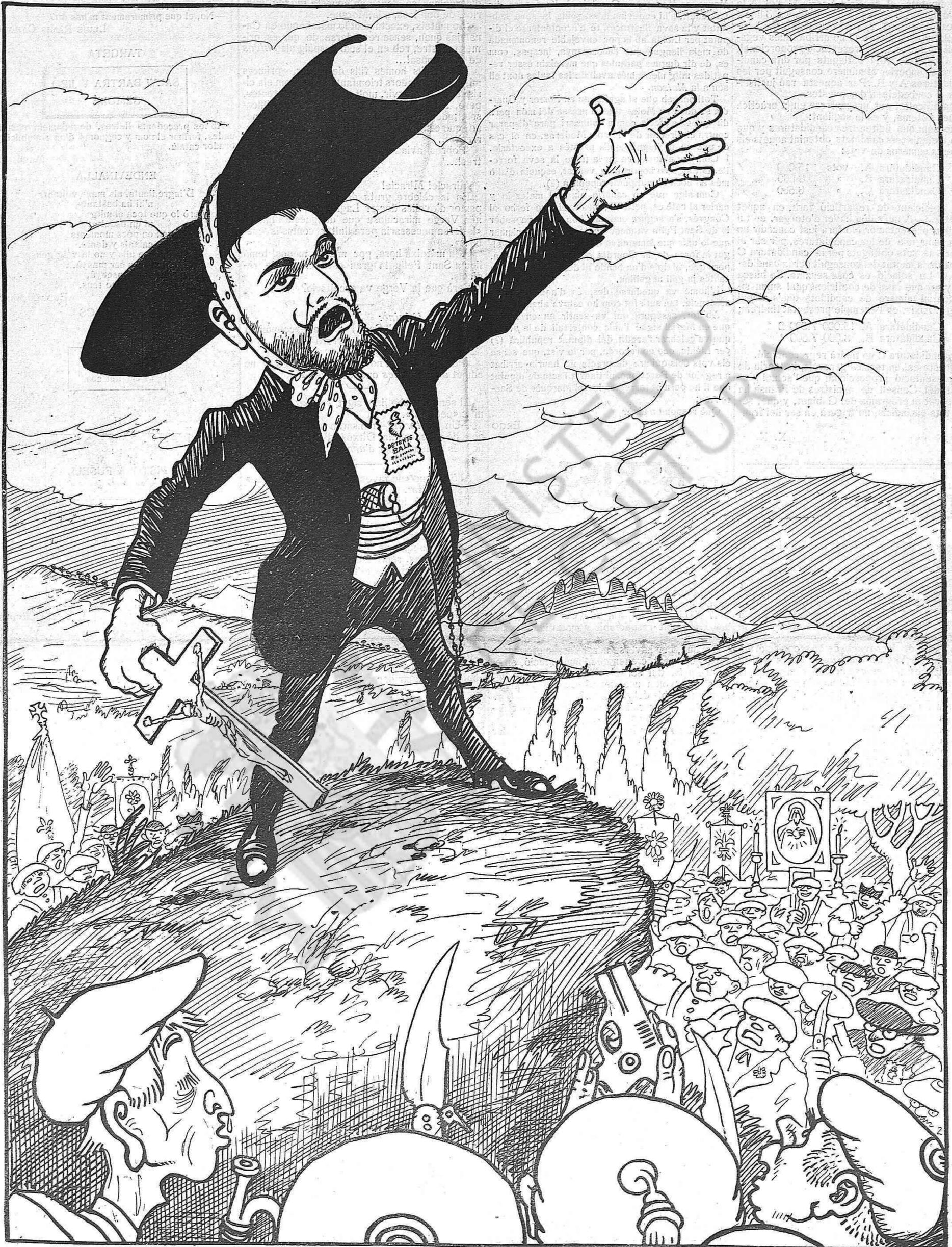
: + × - =

JOAQUIM PUIG

Cavallers: Joaquim Puig: Molt serà que tard o aviat no aprofitem alguna cosa.—Joan Antich Puig: De les tres, dugues. Y de les dugues una de corretgida, a causa d'una assonancia imperdonable.—S. F.: Pera que arribés a tenir condicions publicables l'hauriem de fer nova. Recordi, ademés, allò de: *Qui no vulgui pòls que no vagi a Pera*.—P. M.: Lo que'ns diu en la primera part de la carta ho trobem de poca importància; la crítica del fet que'ns conta més avall ens sembla injustificada y poc raonable. Lo que's veu de balcó a balcó no entra en el terrenu public, sinó en el privat, o en l'indiscret, que es pitjor. Havem de ser nobles y liberals fins ab els enemics. Aixís ho entenem, y perdoni.—Ll. Ramis Camaló: Me quedo ab la primera, y les altres al cistell.—J. A.: Es molt llarga y bastant incoherent de forma. En les correspondencies convé sempre anar al gra y d'una manera precisa, quasi telegràfica.—Sidi Beni: L'assumptu, ademés de ser un xic delicat, té un interès molt local y molt particular.—Joan Marcè: No està mal. Anirà un dia o altre.—J. R. D.: El principal defecte es la llargaria. Avui li poso a la mida no sé per què. Un altre dia no se'n refii massa.—T. B. S.: La de vostè també llargueja, però... vaja!...—S. F.: No s'ho prengui per la tremenda. La primera condició d'un original, pera esser publicat, es que sigui curt y estigui ben escrit; la segona, que digui quelcom interessant pera'ls llegidors, y la tercera, que'ns vagui insertarlo.—J. O.: Massa diluít. Tot això en deu línies potser ens hauria convingut.—P. M.: Potser vagi, arreglada... No li asseguro.—Joan Rocabert: Tots quatre estan molt be.—Josep Mainar: Cap dels dos m'acaben d'agradar.—J. C. y S.: Això seria molt interessant pera'ls desditzats musics víctimes de les mongetes crues, però'ls demés llegidors no hi trobarien el compte.—El buscador de raons: Lo que trobo més encertat es el pseudonim. La secció, ab tot y tenir certa originalitat còmica, no fa pel periodic.—Ramon Valls y Camps: Ho estudiarem ab calma y veurem.—R. Estapà: No està mal, y se li agraeix l'envió; però aquestes qüestions solem reservarles sempre al redactor encarregat de les «Notes obreres».

El cabecilla don Dalmacio

—¡Ánimo, nois! Ara que ja heu confessat y combregat, ja fer feina... que jo ja'm quedaré aquí, mirant si la feu bel...